

Naročnina v Trstu mese:

Za celo leto . . . 1 gold. 20 s.
Za pol leta . . . " 60 s.
Za 3 mesece . . . " 30 s.
(to velja tudi za tržaško okoli-
lico.)

Za druge kraje s pošto:

Za celo leto . . . 1 gold. 60 s.
Za pol leta . . . " 80 s.
Za 3 mesece . . . " 40 s.
Quajhni razloček med tim in
med programom izvira iz neke
pomote.)

ILIRSKI PRIMORJAN

podučiven in omikaven list za slovensko ljudstvo.

Naročnina naj seured-
ništvu naprej plačeva, in to
v gosp. Kozlerjevi hiši „nella
Drogheria Angeli in Piazza
delle legna št. 1“ v Trstu
(Trieste). Tam se bodo tudi
oddajale vse pisma. — Sicer ta
list se bo tudi prodajal (vsak
natis po 5 soldov) v tobakar-
nicah nasproti Pošte, blizo
„Chiozza“ in „al Ponte della
Fabbra“.

Hvalo zasluži si vsò, kdor druži koristno sè sladkim (Hor.).

Leto 1866.

Pri sv. Ivanu v Vrdèli, 20 maja.

Štev. 10.

Štev. 11 našega lista pride 3 dan junija.

Uboštvo v sedanjih časih.

(Konec.)

Za ljudsko blagostanije so zelo zelo važne in imenitne ljudske šole. V ljudskih šolah se ima tudi za to podloga postaviti. Ali so pa ustrezali temu važnemu namenu sedanja učilišča (šole)? ali so morebiti sedaj uže take, kakoršnih je treba? Reči moramo žalostijo, da ne, če tudi se je v poslednjih letih marsikaj zboljšalo. Nekdanje naše ljudske šole so bile ljudskemu blagostaniju bolj v kvar, nego v dobiček, i to posebno zatò, ker je bil glavni njih namen nenemške i nelaške narode nemčiti i laščiti, za poduk pa, ki je potreben v vsakdanjem živenu, za ta tako koristni poduk se kar nič nej skrbelo. Otroci se nič nejso naučili, vsaj nič dobrega ne, še le pohujševali so se dostikrat. Za take šole, kder so se le trpinčili (martrali) nejso mogli imeti srca, pri tem pa so se še dela odvadili. Da poptujčevanije otrok — pa naj govori „imenitna“ ljubljanska okrožnica karkoli hoče — nikakor i v ničem ne more biti v blagost narodom, to slepec vidi. Iz takih šol nej smo imeli nobenega dobička, le škodo i sicer dvojno škodo smo imeli, ker smo morali učitelje plačevati i druge šolske potrebe priskrbljevati, zraven tega pa smo otroke delu utezali i polenili. Nej bilo celo prazno, kar so kmetije sploh trdili, da tisti, ki je v šolo hodil, nej dober za delo. V ljudskih šolah se mora buditi veselije do dela, mora se storiti podloga za umno gospodarstvo, vrtnarstvo, obrtstvo i. t. d.

Pri nas vsega tega nej bilo i zato pa tudi nej čudo, da smo v narodnem gospodarstvu slabo napredovali, da so zunanji pridelki in izdelki spodrivali naše, da smo dobivali iz zunanjih fabrik blagó, kakoršno bi doma bili lahko cenejše delali i tako denar trosili v zunanje dežele. Slovenec ima gotovo bistro glavo i pridno roko, dajte mu tacega poduka, kakoršen je njemu koristen, pa bode gotovo tudi v materijalnem oziru dobro napredoval, a za Boga! ne trobite vedno, da mu je le nemški ali laški jezik v zveličanije.

Še je mnogo vzrokov, ki so pomagali zatirati narodno blagostanije, naj omenimo tu le še nerazum-

ljivih spisov, ki se pošiljajo ljudem iz pisarnic v ptujem jeziku, da morajo okoli hoditi, dragi čas tratiti i denar trositi, da dobó človeka, ki jim take spise prebere i razloží i še to večkrat napák. Tudi pravde, katerih dostikrat ni kraja ni konca nej, če tudi bi se lahko naglo rešile, požró velikokrat ljudem vse premoženije.

Razen vsega tega imamo pa tudi vedno več potreb, vedno več želj. Potrata i šopirnost (lušo) se vedno bolj širiti. Ali nej to preveč, da uže dekla, ki vodo nosi, mora imeti v nedeljah i praznicah svilno (židano) obleko? Ali nej to slabo zuamenije, da rastejo krčme po mestih i vaséh, kakor gobe po dežii?

Ako prevdarimo vse to, o čemer smo govorili do zdaj, lahko nam je reči, kako bi se naše stanije pobiljšalo. Treba je namreč, da v Evropi vlade v mirno prijateljsko zvezo stopijo, treba da zunanja naša politika ne škoduje domačemu blagostaniju, treba, da se različnim avstrijskim narodom dadé v resnici enake pravice, treba, da se vpelje po raznih deželah samouprava na svobodni podlagi, treba da se ljudske i srednje šole tako uredé, da bodo ustrezali pravim dejanskim potrebam, treba, da se kmetijstvu, obrtstvu i kupčii dovoli kolikor mogočo prosto gibanije, da se dobri nameni, dobre naprave, ke so obćenokoristne, podpirajo. Ako se zgodi vse to in ako se tudi sami trudimo i varčno živimo, gotovo pridejo zopet boljši časi. —

AVSTRIJA

Evropa se pod orožijem trese. Avstrija, vse nemške dežele, laška, francoska, švicarska, belgiška, ruska, turška, srbska, črnogorska država so pripravljene, ali se vsaj naglo pripravljajo za vojno. Krog pet milijonov vojakov stoji v orožii na boj pripravljenih. Med Avstrijo, Prusijo i Laškim je prišlo uže do zadnje stopnje tako, da prva puška, ka počí, izbudi lahko strašno vojno, kakoršne še Evropa ne pomni. Zaduje dni je nastala neka tihota, kakoršna je večkrat, predno vstane velik vihar. Zdi se, da pruska, pa tudi laška vlada se vendar le bojite zgrabiti Avstrijance. Prusom, ali prav za prav pruskej vladi, ker sami Prusi ne želé vojne, menda se vendar uže hlače tresejo, i to toliko bolj, ker so zadnji čas skoraj vse nemške države stopile k Avstrii. Napoleon se vedno tako vede (obnaša), da se prav nič ne vé,

na katero stran misli stopiti, le to je gotovo, da zbira na laškej i nemškej meji armade, i da bo delal, ko pride ura, v svoj dobiček. Ruska vlada pa, kakor se piše, pošlje v podonavske kneževine 150.000 vojakov, ako vstane vojna. Zadnje novice pripovedujejo, da je na predlog ruskega cesarja tudi Napoleon dovolil, naj se zberó na Dunaji poslanci velikih vlad, da mir naredé. Bojimo se, da ne bi uže prepozno bilo, vpraša se pa tudi, ali bi prav tak shod vojne ne unel. Tako, kakor je zdaj, ne more več dolgo ostati, i predno preteče ta mesec, morajo se reči ali tako ali tako zasukati.

Tržaško-méstne in okolične zadéve.

* Mestni zbor (starešinstvo) je odločil 60.000 gl. za potrebe pri nastanovanju (v kvartiranji) vojakov.

* Bankovce po 1 i po 5 forintov je prevzela vlada od banke. Vseh teh bankovcev je zdaj za 120 milijonov forintov narejenih, vlada jih bode povišala (še naredila do) na 150 milijonov. Ker se pripravlja huda i trdovratna vojna (vojska), zato je nadavek (ažio) uže nad 30 od sto poskočil i tako se je vse podražilo. Zadnji čas uže zelo tožijo, da gre hudo za drobiž, sreberne šestice se uže poskrivajo i spet hodijo na dan papirnate desetice, katerih uže nekaj let nobeden nej hotel v Trstu več jemati, če tudi so bile vedno veljavne. Bati pa se vendar nej treba, da bi zmanjkalo drobiža, ker ga po denarnicah še dosti leži.

* Dva čislana (obrajtana) naša rojaka je poslavil cesar te dni, ko sta stopila iz državne službe v pokojni stan, (pension) oba sta v Trstu; ta dva sta više deželne sodnije svetovalec (konšiljer) Dolinar i državnega računstva vodija (diretor) Andrejka, prvi je dobil častni naslov dvorni svetovalec, drugi pa cesarski svetovalec.

Kaj je drugod važnega?

* Na železnici mej Siskom i Zagrebom so poškovali železnico nekoliko poprej, nego so se imeli po njej peljati hrvaški vojaki, ki so bili za Laško namenjeni. V veliko srečo so to poškodbo za časa opazili, da se nobena nesreča nej zgodila. Ljudije sumijo da so to storili laški delalci.

* Goriško mestno svetovalstvo je tržaški deželni poglavar odstavil; govori se, da zato, ker nej imelo dobre volje skrbeti za nastanovanje (vkvartirovanje) vojakov. Prav se mu je zgodilo, ako je to res. Vsak, kdor ima le kolikaj rodoljubija, gotovo rad gre na roko vojakom v tako nevarnem času, kakor je zdaj. Kdor dela drugače zdaj, ko se vsak dan utegne vneti huda vojna, tak domovino izdaja.

* Pretekli teden je prišlo iz Ljubljane v Trst 1200 tistih vojakov, ki so imeli iti v Mehiko. Uže so bili na ladii, ko je prišla v Trst z Dunaja po telegrafu prepoved, da ne smejo oditi. Prepoved pa se je dala zato, ker je severnih ameriškanskih držav poslanec (konšole) na Dunaji rekel, da njegova vlada neče, da bi se ptuji vojaki pošiljali v Mehiko in je hudo žugal, ako se to zgodi. Mehikanci so krepki in

izvedeni vojaki, ali ne bi kazalo, da je naša vlada prevzame zdaj, ko nam je treba junakov?

* Pripoveduje se, da je vojaško ladijo Novaro nekij laški delalec zažgal i za to dobil 300 forintov.

* Pravijo, da je nekij general, ki je ondan naš narodni bataljon v veliki kasarni pregledaval, rekel: Mi Slovani se ne bojimo nobenega naroda, le srčni bodimo! — Tako se lepo naša moč i veljavnost sponava.

* Bismark ministerstva prvosednik na Pruskem, ki je kriv vseh sedanjih homatji i nesreč, bil je 7 tega meseca v smrtnej nevarnosti. Nekij dijak (štedent) je petkrat nanj strelil i če tudi ga je večkrat zadel, vendar ga nej ranil. Dijaka je zgrabil i zaprl sam minister, ali prvi se je še tisto noč, kakor trdijo, sam umoril.

* General Benedek bode vodil (komandiral) severno armado, ka stoji zoper Pruse.

Benedek je hraber in umen mož. Vojaki ga imajo radi ko očeta; on pa je tudi te ljubezni popolnoma vreden. Naj omenimo tu kaj o njem: V Veroni je naletel enkrat na častnika (oficirja), ki je svojega strežaja (forošica) tepel. Stopi k častniku in ga pošlje k profozu. — Drugikrat vidi pijanega huzarja, kteremu so se malopridni otroci smijali, ker se je opotekal. Benedek se mu približa i resno reče: "Tovariš (kamerad), ali te nej sram, da si tako pijan?," prime ga pod pazduho i pelje ga v kasarno.

* Blizo Tridenta na Tiroljskem je nekij kmet svojo ženo živo zakopal. Obsojen je na vislice (gavge).

DOPISI.

Iz tržaške okolice. — G. — (*Našega bataljona godba; — gosp. Jan in Ketnarci.*) V 8 šte. tega lista smo čitali (brali) v dopisu od sv. Jakopa željo, naj bi našega narodnega bataljona muzika (banda) godla tudi slovenske melodije (viže) in kazale so se jej v izgled muzike hrvaških i ogerskih polkov. — Govorilo se je gluhim ušesom, ker se do zdaj o tej zadevi še nič ni predrugačilo. Mislimo pa, da to s vso pravico lahko terjamo, ker bataljon je čisto slovenski i domači glasi bolj v srce segajo i srčnost budijo, nego ptuji. — Ondan so v Ketinarski cerkvi visokočastiti fajmošter gosp. Juri Jan, zdaj dekan v Dolini slovo jemali. Govorili so tako ganljivo, da ni nobeno oko suho ostalo. Ljubili so gospod svoje ovčice, kakor so tudi one njih, in tako je prav! Skrb so imeli za cerkev, katero so zmirom bolj lepšali, in vsi farani, zlasti pa gosp. baron Zanchi (Canki) so bili zelo darežljivi. Slava vsem! — Dragi "Primorjan," ker vem, da hvališ, har je hvalevrednega, pa tudi grajaš, kar graje potrebuje, zato sem se predrznil Ti to pisati. Z Bogom!

V Lokvi 11 maja 1866. — T. S. — S Krasa se je pisalo v Primorjana 9 šte., da bi bil moral posestnik iz Lokve svojo tožbo v slovenskem jeziku pri c. kr. sodnii v Koprju vložiti, tako bi bil tudi slovenski odlok dobil; pisatelj teh vrstic misli, da bi se to ne bi zgodilo bilo, ker to menitev uže prva beseda italjanskega odloka *si respinge* popolnoma ovrača, pa še bolj omenjenega odloka drage besede ke pravijo: "Gli atti devono essere presentati in lingua italiana."

Iz tega se pač nikakor ne more misliti, da bi sprejeli bili slovensko vlogo, če tudi rad verjamem, da v Kopri bolj umejo slovenski od nemškega. Ako pa so se koperski gospodije zadnji čas tako spremenili, da jemljejo tudi slovenske vloge, to je meni neznano. Opomniti moram tudi, zakaj so nekatere vasi, ki so v 7. številki tega lista imenovane, očitno prosile, da bi prišle pod sežansko c. kr. kantonsko gosposko; slišal sem, da samo zato, da bi se rešile italjanskega jezika.

Čast in hvalo moram izreči c. kr. kantonskeje gosposki v Sežani, ker kdor koli svojo tožbo ali prošnjo v slovenskem, italjanskem ali v nemškem jeziku položi, gotovo dobi odgovor v jeziku, v katerem je pisana vloga; tu imajo vsi trije jeziki enako veljavo, in tudi pri naši pravici nobeden ne potrebuje tolmača, ker gospodije vradniki so v vseh trije jeziki dobro izurjeni. Sicer pa nikakor ne sem sovražnik ne tega ne onega jezika, ker spoštujem vse narode, kajti vsi imamo enega očeta; enako tudi spoštujem in čestim tiste, ki več jezikov umejo, ker starodavni latinski pregovor pravi: "Quot linguas cales, tot homines vales," to je: kolikor jezikov znaš, toliko ljudi veljaš.

Iz Mozirja (na Štajarskem) — F. J. — Radosten te pozdravljam, dragi mi "Primorjan," v imenu vseh gornjesavinskih Slovencev, in narodnjacev. Da bodeš pa mogel tudi v naš trg potovati, pošiljam ti naročnino za vse leto. Prva osoba, poznana in štimana med tukajšnjimi Slovenci, ta je naš vrli župan g. Ivan Lipold, torej pa prispevaj k nam na njegovo ime, mi drugi pa ga bodemo od njega dobivali. Upam, da se pri nas prikupiš, in potem se utegne več naročnikov oglasiti, kar bi se morebiti uže bilo sedaj zgodilo, da nam za denar tako trda ne hodi. Da tukajšnji Slovenci vrlo napredujemo, to mora priznavati vsak človek, kdor zdravo misli. Temu le en izgled: Občinski odbor rečiški je učinio ali kakor tukaj pravijo "Schulgeld," odpravil, ter sklenol naj gospod učitelj iz srenjske (komunske) blagajnice (denarnice, kase) na leto 200 gl. dobiva. To je hvalevredno, da se je učinina, ktera je gotovo šolama le ovira i vsakemu učitelju več ali menjšitnosti dela v rečiški občini čisto odpravila; to je v resnici posneme vredno*) Želim ti, dragi Primorjan blagonosen vspeh, in krepko podporo od vseh strani. Z Bogom!

V Londonu 10 maja. — A. D. — Mislim, da bodo tvoji čitatelji radi kaj brali o veličanskem glavnem angleškem mestu, o katerim sem kaj zadnjič povedati obečal. London šteje okoli 3 milijone duš, torej še enkrat toliko i več od vse "Ilirije." Ti prebivalci potrebujejo za svoj živež na leto 5 milijonov i šeststo tisoč (tavžent) starov žita, 240,000 volov, 1 milijon in 700,000 koštronov, 28,000 telet, 35,000 prascev, i 13000 krav redi okolica za mleko, spijejo Londonci z manoj vred 3 milijone veder (čebrov) piva (bira), 200,000 veder žganja, 65,000 veder vina, in za razne potrebe se porabi 3 milijone in 500,000 veder vode. London ima 5000 gostilnic i krčem, 1260 kavan, (kaftarij), 2500 pekov, 1700 mesnic (bekarij), 1350 prodajalnic za duhan, (tobakarnic) 3000 čevljarjev, 2950 kraja-

*) Naj bi se pač enako storilo tudi drugod, kder se učinina še pobira. S tem bi se šolam zelo koristilo. Vred.

čev, 1540 ljudskih šol, 7000 pravdnikov (dohtarjev od pravd) i notarjev. — Hiš ima London blizu 330,000, med temi 852 cerkev, a med temi le 29 rimskokato, liških; Angleži so namreč v večini protestantije (luterani), ali kakor sami pravijo anglikanske cerkve. Za mestno svečavo (luminačijon) gori po ulicah 360,000 plinskih (gaznih) svetilnic (feralov). — Tacih velicoh kočij (koroc), kakoršnih ima vaš Cimadori okoli 8, ima London 3000, brunov pa 4500, ti so večidel na dveh kolesih. Skoz London teče reka po imenu Temisa, na ktere se vedno suče okoli 300 parobrodov (vaporjev). — Kolodvorov (železničnih stacijonov) šteje London nad 100. Računa (rajta) se, da vse Londonske hiše plačujejo na leto 150 milijonov goldinarjev davka. Živo gibanije po glavnih ulicah se ne da ničemu primeriti, če ne bučelskemu panju, ali mravljišču. V nekterih krajih ti teče železnica pod zemljo, navadna cesta po zemlji, i zopet nad to na o bocih (voltih, velbih) železnica, zraven pa ladije (barke) po Temisi; vse teče, vse hiti, vse leti i hre peni, za čem? — za kruhom i dobičkom. Mislim, da marljivejšega i pridnejega človeka od Angleža ni. Zató pa lenuh tu lahko i mnogokrat glada umre, kajti draginja je velika.

ZMES

Pogovor med gospodom Slavoljubom in kmetom Matevžem.

— P. —

Matevž. Dob'r dan gospud Slavoljub!

Slavoljub. Bog daj! — Ne, kako je kaj?

M. Ej — kur čejo družci. — Člov'k žgobira (se trudi) ko ž'vina, jen malu udóbe (dobi), jen še dela skóra zmanjkava.

Slavoljub. Potolažite se Matevž, v drugih krajih ljudije še veliko več trpé, ker jim najpotrebniših reči pomanjkuje. Tudi dela boste v kratkem dovolj imeli, ker se bode v Trstu luka (porto) zidala, če kaj drugega vmes ne pride. K temu delu se bode več domačinov od ptujcev jemalo, kakor je sklenjeno.

M. Je, Buh dej! taku bomo saj *flike* (desetice) služ'li, zakej za stran našeh gruntu (njiv) ne mor'mo živ't. Kaj nej tu res?

Sl. Nečem trditi, da morete živeti ob poljskih pridelkih, ker tukaj je napčna navada, da oče majhno svojo njivico, ki morda kakih 40 □^o (kloftru) meri, svojim petim sinom pusti, da si jo razdelijo. Koliko po tem vsak dobi? Ako pojde to tako dalje, mora vse obubožati. Boljše bi bilo, da bi se tukaj tako delalo, kakor v drugih krajih, kjer podédova (poverba) za svojim očetom zemlišče en sam sin, drugi otroci pa doto dobé.

M. Tu se'm prou čüdno zdi. Ma mi na zamir'te, naša mladust bi misnla (misnila), de se ji kr'vica godi, k'bi vid'la premoženje u rokah an'ga sam'ga brata.

Sl. Zakaj si pa v drugih krajih mladost tega ne misli? Vsak začetek je težaven, tako bi tudi ta bil. Večkrat ima najboljša reč nasprotnike, pa s časom se vendar le dobrota spozna — toda večkrat je prekasno.

M. Pej kaku bi blu kam'r je dosti bratu?

Sl. Ni treba, da so vsi doma. Lepo priliko (pri ložnost) imajo tukaj se rokodelstva (meštirja) učiti. Učijo se ga tudi, ali skoraj vsi so zidarji in kamnorezi (štancarji.) Ne bi bilo boljše, ako bi se nehteri učili kovaštva, mizarstva (tšlarije), čevljarstva (šuštarstva) ali vrtnarstva (žardinirstva). Prav bi bilo, da nekteri tudi nekoliko po sveti pogledajo, tako bi marsikaj videli in marsikaj se naučili, kar bi jim pozneje prav hodilo. Saj prigovor pravi: Domá ni nobeden prerok.

M. Skora bi van dan r'žon. Pej — den'mo reč — če bi tudi an sam brat jemu (imel) premoženje (hištvo in njive), ne b'mi šlu dobru, zakej še an bot rečem, de jimamo premalu preštora.

Sl. Bog pravi: Človek, pomagaj si sam in jaz ti pomorem. Pomagati si tedaj morate, i vaše delo Bog blagoslovi. Res, vaše njive so majhne i malo jih imate, ali veliko bi se dalo na njih zboljšati, da bi več ridelka dajale, nego zdaj.

M. Ma kej bo gospud učiu kmeta njive obdelavat? Pej še kej tac'ga b'se t'elo! Vi znaste brat jen pisat — ma grüntu obdelavat — ne — tu nas ne boste učili!

Sl. Jaz res še nikoli nejsem oral, ni kopal ni sejal; pa iz knjig in pazljivega ogledovanja se človek veliko nauči.

M. Pej kaku bi mougli mi kmetje njive obdelavat, de bi trku več prdelali?

Sl. Preteklo je do zadnje trgatve 13 let, kar trte rodile nejso, kakor bi imele roditi. Marsikteri kmet je v teh letih obupal (scagal) ter mislil, da nikoli več trte rodile ne bodo. Kjer so stare vsahnile, tam so jih posekali, pa vsi in na vseh krajih nejso novih ali mladih zasadili. Upati je, da se nas Bog usmili, in nam dá v prihodnje spet obilo grozdija.

M. Gospud Buh vas ušliši! — Ben, ma druž'ga nam ne mor'ste učitat?

Sl. Veliko bi imel vam o tej zadevi povedati, pa za denes naj bo le še to: Marsiktera njiva je prav na redko sé sadnim drevjem zasájena. V slovenskem listu „Novice“ se pa bere, da sadno drevo najmanj obdelovanja potrebuje, in največ dobička donáša. Ako sadno drevo 60 let trpi, ves ta čas znašajo stroški (speže) enega sadnega drevesa 4 gl. 88 sold. Dobiček enega sadnega drevesa v šestdesetih letih pa znaša kakih 175 gold. Sadite tedaj sadna drevesa! Obdelujte jih umno! Ljudi je zmerom več na sveti; raztegniti ali razšriti zemlje ne moremo; pa to se lahko stori, da vsak prostor porabimo in iz zemlje vlečemo darove, kolikor le moremo.

M. Kej nüca, če bi tudi dr'vesa usadu, sej zna b't na bon nan4a sad od tisteh uživou.

Sl. Ako bi naši starši in d'édije bili take misli imeli, še to malo sadja ne bi zdaj bilo.

M. Če tudi dr'vesa sadin, bi mi druž'i sadje pokrali, jen jest bi se l'pu obrisou.

Sl. Vsi kmetije bi morali sadna drevesa sadii, vsi bi sadija dovolj imeli, nobeden ne bi ljud'kega (leskega, ptujega) pozelel.

M. Ma če sadim dosti dr'ves, delajo senco, či

(kje) bo pej potli druga intrada (pridelek)? Ne bi blu ne fežüla, ne sirka, ne vrzot jen ne neč

Sl. Nej treba tako gosto saditi, da bi senca škodovala, ampak kar je prav in brez škode. Pa vidim in videl sem ne le v naši okolici, temuč tudi v drugih krajih veliko prostora, na katerem bi sadna drevesa lepo rastle, in veliko dobička donášala.

M. Res je, de je u naš'mi ter'torji še dosti preštora, ma kej nüca, k'nej naš. Magistrat bi ga nam mougu rezpartet (razdelit), jen ojstru ukazat, nej usak kmet sadna drevesa u vanj sadi.

Sl. Mislim, da mestna naša gosposka bi to storila, le sprožiti bi trebalo to reč, in ne čakati, da bi vam to tako rekoč na krožniku (prijati) na mizo postavila. Kdor prosi dobi in kdor trka, temu se odpre.

M. Zdej vid'n, de b'se mouglu pri nas marsikej drgači delat, če č'mo bulši stat.

Sl. Ako bi po mojem nasvetu delali, imeli bi veliko sadija: kjer pa je veliko sadija, tam se veliko kruha prihani, lakoti se vrata zapirajo in ljudije si lep denar za sadije dobivajo. Naj vam o tej zadevi lep izgled povem. — Na Premi, to je v vasi na Pivki, ali po vaše v Brkinih, nejso nič sadija imeli. Prišli so tje za župnika (fajmoštra) visokočastiti gospod Peter Aleš, ki so zdaj korar (kanonik) v Trsti, in jih tukaj vsak dobro pozna. — Spoznali so, da sti tam zemlja i podnebije (zrak, luft) vgodni za sadjorejo. Neutrudljivo začno podučevati v nji svoje ovčice, ktere so se je goreče poprijele. Zdaj marsikteri kmet po 200 do 300 gl. na leto za sadije skupi. Ali ni to posnemanja vredno?

M. Ja, use je pron, — ma kdaj bi blu pr nas kej s tega!

Sl. Tudi tam nejso precej dobička imeli, prišel je počasi, pa gotovo. Mi smo pa dolžni za naše mlajše skrbeti; sadite torej sadnih dreves, tako si lep spomin postavite in hvaležni bodo vam otroci in vnuki, ko boste vi vže zdavna v črnej zemlji.

M. Bo treba kej poštentat (se potrudit) tudi u temi tali. Kir glih govorimo od sadnih dr'ves, nej van še tu povem. — Undan san biu v Trsti na placi jen pride h meni Jürč'kov Jürče jen reče de je vidu u ani betegi (štacuni), kam'r karto jen bükvi prodajajo an dreu namalan, na ktermi rasejo pršuti jen klabase. «Kaj deste, se res taka dr'vesa či najde? me praša. Hitro mi pade u glavu, de je zadnj dan aprila jen rečem: Jürče, taka dr'vesa najdeš v....., ti hodi ké jen reči list'n dvem možam, de nej ti dasta taka dr'vesa sa presadet jen dejih p'stim l'pu pozdraut jeu poprašat, če kej priden bečesta liste al kašne druge bükvi, zakej do zdej nejsta neč brala, kokar sta sama rekla. Pravljo l'dje, de ad'n pa repo čüha (kuka).

Sl. Kaj je to bilo spet nekaj soli k mesu?

M. J — kej pej! — Vejste, de ste nam danes z vaš'mi besedami dobru povedali.

Sl. Ne le vam v okolici, ampak vsem ljudem tistih krajev, kjer se sadjoreje še prav poprijeli nejso. Za danes naj bo zadosti. Moram iti. Z Bogom!

M. Buh van dej srečo! Z Bugam!